

BYGGNADS
VÅRDS
FÖRENINGEN

2017-09-08

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Yttrande över förslag till detaljplan för Hästen 21 i stadsdelen Norrmalm, Stockholm. Dnr: S-Dp 2015-14011. Samråd.

Svenska byggnadsvårdsföreningen, SBF, har tagit del av förslaget till detaljplan, utsänt för samråd till 2017-09-15. SBF anför följande utifrån föreningens verksamhetsområde:

Sammanfattning

- SBF avstyrker det framlagda förslaget till detaljplan med hänsyn dels till den förstörelse av kulturmiljövärden som rivningen av den befintliga byggnaden innebär och dels till den kraftiga skalförändring som den nya byggnaden skulle medföra till skada för en central del av Citymiljön.
- SBF konstaterar att detta är ännu ett exempel på en noggrann miljökonsekvensbeskrivning där slutsatsen, trots väl dokumenterade höga kulturmiljövärden och trots ökad klimatpåverkan, ändå blir att rivning kan ske. Miljökonsekvensbeskrivningen innebär därför i realiteten ingen seriös avvägning mellan motstående intressen.
- SBF konstaterar att planförslaget strider mot intentionerna både enligt förslaget till översiktsplan och till programförslaget för City vad gäller aktsamhet om stadsbilden och om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och dess sammanhang med omgivande stadsmiljö.
- SBF förslår i stället antingen att byggnaden som hittills används för kontorsändamål eller att ett alternativ utreds som innebär att den befintliga byggnaden helt eller delvis, bortsett från bottenvåningen, byggs om för bostadsändamål. Att bevara byggnaden skulle överensstämma väl med de intentioner för förändringarna i City som staden säger sig stå för enligt förslaget till Översiktsplan för Stockholms stad och förslaget till Program för City.

Kulturmiljövärden raderas och nybyggnaden innebär en stor skalförändring i miljön

På fastigheten Hästen 21, i NK-kvarteret i korsningen mellan Regeringsgatan och Klarabergsgatan, finns idag en byggnad ritad av arkitekt Bengt Lindroos och uppförd 1973. Byggnaden är grönklassad (näst högsta klass) enligt Stadsmuseets klassificering vilket innebär att den är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Byggnaden föreslås rivas och ersättas av en fyra våningar högre byggnad för kontor, handel, parkering m.m. samt till en liten del för bostäder (cirka 1000 m² för bostäder av totalt 44000 m² BTA).

Den befintliga byggnaden utgör en tydlig ”årsring” från 1970-talet med högt arkitekturhistoriskt värde och är belägen inom stadskärnan som ingår i riksintresset för staden. Byggnaden har gestaltats på ett sätt som innebär ett mycket gott samspel med Hans Asplunds tillbyggnad av NK. Av dessa skäl bör byggnaden bevaras.

Den nya byggnaden kommer att innebära en kraftig förändring av skalan i förhållande till omgivningen. Endast grannbyggnaden (Hästen 22) har en nästan lika ansevärd höjd, dock tre meter lägre än det föreslagna nya huset som dessutom utöver den höga höjden kommer att få ett skrymmande taklandskap. Skalförändringen genom den nya byggnaden innebär ett brott mot den i övrigt i huvudsak låga höjdskalet i närmiljön (frånsett Hästen 22) och kommer därför att ytterligare bryta det arkitektoniska sammanhanget i denna del av Citymiljön. Den höga höjden kommer också att förminska framtoningen av befintliga närliggande kulturhistoriskt värdefulla byggnader, däribland NK. SBF avstyrker av dessa skäl det framlagda planförslaget.

Slutsatsen i miljökonsekvensbeskrivningen är motstridig miljöbedömningen

I miljökonsekvensbeskrivningen konstateras att den befintliga byggnaden är välgestaltad och arkitekturhistoriskt betydelsefull och representerar ett brytningsskede i Stockholms stadsutveckling. Huset bedöms ha såväl ”ett miljöskapande värde som en del av den arkitektoniska helhetsmiljön som ett stort samhällshistoriskt värde som ett uttryck för den omsvängning som skedde kring 1970 när det gäller Stockholms stadsutveckling”.

I miljökonsekvensbeskrivningen konstateras vidare att sett till den totala klimatpåverkan innebär nybyggnadsalternativet jämfört med nollalternativet en större klimatpåverkan på både kort och lång sikt. Först på mycket lång sikt (120 år) blir klimatpåverkan mindre med nybyggnadsalternativet.

Trots alla i miljökonsekvensbeskrivningen väl beskrivna negativa konsekvenser av en rivning av den befintliga byggnaden, både med hänsyn till kulturmiljön och till miljömålen att spara ändliga resurser, förs ändå planförslaget fram. SBF konstaterar att detta är ännu ett exempel på en noggrann miljökonsekvensbeskrivning för projekt i innerstaden där slutsatsen, trots väl dokumenterade höga kulturmiljövärden och trots ökad klimatpåverkan, ändå blir att det inte är fråga om påtaglig skada på riksintresset. Andra sådana aktuella exempel är Astorias flygel och Tullhuset jämte magasinsbyggnader på Blasieholmen. Miljökonsekvensbeskrivningarna innebär därför i realiteten ingen seriös avvägning mellan motstående intressen. Slutsatsen är given därför att man redan från början har bestämt sig för att genomföra projekten.

Enligt stadens dokument borde den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden bevaras

I riksintressebilagan till förslaget till översiktsplan står i avsnittet ”Tema: Det moderna City” att i fortsatt förändringsprocess bör ”varje uttryck för stadsbyggnadskonstens historia beaktas...” samt att ”behoven av förnyelse alltid bör vägas mot värdet av att behålla kulturhistoriska uttryck för den modernistiska kulturmiljön”. I Cityprogrammet, som just varit ute på samråd, anges bland annat att ”Vid förslag till förändring ska hänsyn tas till byggnadens, platsens och områdets egenvärde och till dess betydelse för miljön som den är en del av”.

SBF konstaterar att planförslaget strider mot intentionerna både i förslaget till översiktsplan och i programförslaget för City vad gäller aktsamhet om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och dess sammanhang med omgivande stadsmiljö. När det kommer till aktuella projekt visar det sig tyvärr i många fall att de vackra orden i stadens dokument till skydd av kulturarvet inte har någon reell betydelse vid tolkningen av effekterna för stadsbilden eftersom det saknas tydliga riktlinjer.

Ombyggnad av det befintliga huset för bostäder föreslås utredas

I riksintressebilagan till översiktsplanen står i avsnittet ”Tema: Det moderna City” att i förnyelsearbetet för City bör ingå ”fler bostäder för en levande citymiljö”. I miljökonsekvensbeskrivningen anges emellertid utan motivering att den befintliga byggnaden inte lämpar sig för bostäder.

Enligt SBF:s uppfattning borde dock ett alternativ utredas som innebär att den befintliga byggnaden helt eller till en större del byggs om för bostadsändamål, fränsett bottenvåningen som bör användas för butiker m.m. I detta centrala läge skulle främst smålägenheter vara lämpliga. Ett sådant tillskott av bostäder i City samtidigt som en kulturhistoriskt värdefull byggnad bevaras skulle vara ett alternativ som, till skillnad från planförslaget, överensstämmer väl med stadens intentioner enligt förslaget till översiktsplan och programförslaget för City.

SBF avstyrker således planförslaget och föreslår i stället att byggnaden används som hittills för kontor eller att ett alternativ utreds som innebär att den befintliga byggnaden byggs om helt eller till en större del för bostadsändamål.

För Svenska byggnadsvårdsföreningen

Vicki Wenander
Ordförande

Kristina Berglund
Vice ordförande

Svenska byggnadsvårdsföreningen grundades 1975 och är en oberoende icke vinstdrivande, ideell förening med cirka 6000 medlemmar. Föreningen är en miljöorganisation vars huvudsakliga ändamål är att sprida och förmedla kunskap om byggnadsvård och sunt byggande, att slå vakt om vårt byggda och gröna kulturarv och nyttja detta som en resurs i stadsutvecklingen samt att främja en god stadsmiljö och god kvalitet i övrigt i nutida stadsplanering.